

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ
ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
27 січня 2021 року,
Протокол № 9

Перший проректор

_____ **Олег ОМЕЛЬЧУК**
(підпис) (ініціали, прізвище)

27 січня 2021 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МАТЕРІАЛЬНЕ ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»
для підготовки фахівців на першому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2021

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 2
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 5
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 6
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 6
4.2. Аудиторні заняття	7
4.3. Самостійна робота студентів	– 7
5. Методи навчання та контролю	– 8
6. Схема нарахування балів	– 8
7. Рекомендована література	– 8
7.1. Основна література	– 9
7.2. Допоміжна література	– 9
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 11

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 29	Міжнародні відносини
2. Код і назва спеціальності	– 293	Міжнародне право
3. Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Матеріальне право Європейського Союзу
5. Тип дисципліни	–	обов'язкова
6. Код дисципліни	–	ОДПП 1.2.14.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	третій
10. Семестр	–	шостий
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90	
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 44	
% від загального обсягу	– 49	
лекційні заняття (годин)	– 24	
% від обсягу аудиторних годин	– 55	
семінарські заняття (годин)	– 20	
% від обсягу аудиторних годин	– 45	
самостійна робота (годин)	– 46	
% від загального обсягу	– 51	
тижневих годин:		
аудиторних занять	–	
самостійної роботи	–	
3) заочна форма навчання:		не передбачена
аудиторні заняття (годин)	– -	
% від загального обсягу	– -	
лекційні заняття (годин)	– -	
% від обсягу аудиторних годин	– -	
семінарські заняття (годин)	– -	
% від обсягу аудиторних годин	– -	
самостійна робота (годин)	– -	

% від загального обсягу	– -
тижневих годин:	-
аудиторних занять	– -
самостійної роботи	– -
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОДПП 1.2.2. Історія держави і права зарубіжних країн, ОДПП 1.2.9. Міжнародне публічне право
2) супутні дисципліни	– ОДПП 1.2.11. Інституційне право Європейського Союзу
3) наступні дисципліни	– ОДПП 1.2.16. Міжнародне економічне право
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<u>Загальні компетентності</u>
	ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК-9. Здатність цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність. ЗК-11. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК-13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства
	<u>Спеціальні компетентності</u>
	СК-1. Здатність розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, форми та способи їх реалізації, типи та види міжнародних акторів, їх роль в сучасних міжнародних відносинах та міжнародній політиці. СК-2. Вміння характеризувати природу та джерела зовнішньої політики держави, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики. СК-3. Здатність захищати національні інтереси власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів. СК-5. Уміння здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм. СК-6. Уміння надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного права, національного права України та інших держав; визначати юридичні ризики тих або інших зовнішньополітичних або зовнішньоекономічних ініціатив, підбирати шляхи їхньої мінімізації. СК-10. Уміння дотримуватися основних норм дипломатичного та ділового етикету, здатність враховувати фундаментальні особливості культури та менталітету представників іноземних держав.

	<p>СК-12 Здатність характеризувати договірний та інституційний механізми правового регулювання європейської інтеграції; вміння аналізувати практику органів євроінтеграційних об'єднань, рішення Суду ЄС та національних судових установ держав-членів.</p> <p>СК-13 Уміння розуміти особливості міжнародно-правових явищ, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного права.</p> <p>СК-14 Здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.</p>
Результати навчання	<p>ПРН-14 Здатність демонструвати необхідні знання та розуміння сутності й змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей національного права; міжнародного публічного і міжнародного приватного права; європейського права і права Європейського Союзу;</p> <p>ПРН-17 Уміння визначати історичний контекст формування державних та правових інститутів, ухвалення актів національного законодавства, права ЄС та міжнародного права.</p>

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	знати правовий режим економічної системи ЄС;
1.2)	розкривати головні засади, цілі, завдання та принципи ЄС;
1.3)	описувати основні угоди (договори) на яких базується функціонування ЄС;
1.4)	характеризувати цілі внутрішньої і зовнішньої політики ЄС;
1.5)	описувати основні свободи внутрішнього ринку ЄС.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст основних галузей права ЄС (трудове, соціальне, транспортне, корпоративне та ін.);
2.2)	обговорювати специфіку передумов і причин митного та валютно-економічного союзу;
2.3)	класифікувати нормативно-правові акти інститутів ЄС і їх різновиди;
2.4)	пояснювати основи правового регулювання ринку робочої сили ЄС.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	виявляти причини і цілі запровадження вільного руху осіб, товарів, робіт, послуг;
3.2)	застосовувати особливості прямої дії Договору про Європейський Союз, регламентів і директив Співтовариства;
3.3)	визначати юридичну силу нових джерел права ЄС;
3.4)	виявляти підстави запровадження зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
4. Аналіз	
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	дискутувати щодо ведення внутрішньої і зовнішньої політики ЄС;
4.2)	досліджувати співробітництво ЄС з міжнародними організаціями у сфері свободи, безпеки та юстиції;

4.3)	дискутувати щодо доцільності запровадження євро;
4.4)	досліджувати «критерії конвергенції»;
4.5)	досліджувати основні області політики європейського внутрішнього ринку.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати доцільність розширення ЄС;
5.2)	формулювати підстави і наслідки становлення системи власних ресурсів ЄС;
5.3)	узагальнювати спільні політики і напрямки діяльності ЄС;
5.4)	з'ясувати особливості міжнародної правосуб'єктності ЄС.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	оцінювати політику ЄС у сфері захисту прав споживачів, трудового та соціального права, права інтелектуальної власності, корпоративного та ін.;
6.2)	оцінювати правові основи антимонопольної політики та права конкуренції Євросоюзу;
6.3)	проводити аналіз ефективності вільного руху осіб, товарів, послуг та платежів;
6.4)	співвідносити повноваження між ЄС і державами-членами.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	складати звіти про виконання завдань;
7.2)	розробляти схеми, таблиці, діаграми;
7.3)	пропонувати зміни в вітчизняне законодавство на основі вивчення законодавства ЄС;
7.4)	брати участь в дискусіях з актуальної зовнішньополітичної проблематики.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основні свободи внутрішнього ринку Європейського Союзу

Поняття та значення внутрішнього ринку ЄС. Вільний рух товарів. Вільний рух осіб. Свобода заснування та руху послуг. Вільний рух капіталів та платежів. Свободи внутрішнього ринку ЄС та право третіх країн.

Тема 2. Митне право Європейського Союзу

Правове регулювання митного союзу ЄС. Основні нормативні акти, що регулюють торгівлю ЄС з третіми країнами. Основні митні режими. Загальний митний тариф: поняття, зміст, етапи формування, основні умови застосування.

Тема 3. Європейський валютно-економічний союз

Економічний та валютний союз: поняття та основні етапи формування. Єдина валюта ЄС. Інституції Європейського економічного та валютного союзу.

Тема 4. Антимонопольна політика Європейського Союзу і регулювання конкуренції.

Антимонопольна політика та законодавство ЄС про свободу конкуренції. Завдання антимонопольної політики ЄС. Визначення поняття «свобода конкуренції» в праві ЄС. Угоди та інші дії, спрямовані на обмеження конкуренції. Відповідальність за порушення законодавства ЄС про свободу конкуренції.

Тема 5. Правове регулювання фінансових відносин в Європейському Союзі

Становлення системи власних ресурсів ЄС. Бюджетний процес та бюджетний контроль в ЄС. Видатки бюджету ЄС. Джерела правового регулювання ринку цінних паперів в ЄС. Обіг цінних

паперів в ЄС. Система регулювання та функціонування банківської системи в ЄС.

Тема 6. Державні закупівлі. Трудове право Європейського Союзу

Правове регулювання державних закупівель. Здійснення закупівель товарів, робіт та послуг за державні кошти в ЄС. Трудове та соціальне право ЄС. Правові основи загальної соціальної політики ЄС. Принцип рівності чоловіків і жінок. Охорона праці. Соціальна підтримка безробітних. Соціальна допомога літнім і непрацездатним громадянам. Захист трудових прав працівників.

Тема 7. Транспортне право ЄС. Корпоративне право Європейського Союзу.

Транспортне право і загальна транспортна політика ЄС. Правове регулювання морського, автомобільного, повітряного, залізничного транспорту в ЄС. Особливості здійснення комбінованих транспортних перевезень. Корпоративне право ЄС. Система юридичних осіб держав-членів Європейського Союзу. Наднаціональні компанії в праві ЄС. Гармонізація законодавства про компанії в рамках ЄС.

Тема 8. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу

Законодавство ЄС з питань інтелектуальної власності. Гармонізація та уніфікація правового регулювання промислової власності. Європейська патентна система і патент ЄС. Авторське право Європейського Союзу. Уніфікація термінів охорони авторського і суміжних прав в ЄС.

Тема 9. Захист прав споживачів в ЄС. Шенгенське право Європейського Союзу

Політика ЄС стосовно захисту прав споживачів. Загальна характеристика способів захисту прав споживача. Загальні способи захисту. Спеціальні способи захисту. Шенгенське право ЄС. Вільне пересування в межах Шенгенської зони. Шенгенська угода. Візова політика ЄС.

Тема 10. Податкове право та кримінальна політика Європейського Союзу

Податкове право Європейського Союзу. Загальні положення про податкове право ЄС. Правові основи співробітництва податкових органів держав-членів. Перспективи розвитку податкового права Європейського Союзу на сучасному етапі. Загальна кримінальна політика і законодавство Європейського Союзу в сфері боротьби зі злочинністю та міжнародним тероризмом.

Тема 11. Право зовнішніх зносин Європейського Союзу

Міжнародна правосуб'єктність ЄС. Спільні політики і напрямки діяльності ЄС. Простір свободи, безпеки та юстиції в межах ЄС. Політика ЄС щодо прикордонного контролю. Співпраця ЄС з третіми країнами. Зміст та значення типових Угод про партнерство та співробітництво, Угод про асоціацію. Особливості співпраці України та ЄС: інституційні, економічні, політичні. Наслідки для України.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Основні свободи внутрішнього ринку Європейського Союзу	12	4	2	–	–	6
2.	Митне право Європейського Союзу	8	2	2	–	–	4
3.	Європейський валютно-економічний союз	8	2	2	–	–	4
4.	Антимонопольна політика Європейського Союзу і регулювання конкуренції. Правове регулювання конкуренції	7	2	1	–	–	4
5.	Фінанси та бюджет Європейського Союзу	7	2	1	–	–	4
6.	Державні закупівлі. Трудове право Європейського Союзу	8	2	2	–	–	4
7.	Транспортне право Європейського Союзу. Корпоративне право Європейського Союзу.	8	2	2	–	–	4
8.	Право інтелектуальної власності Європейського Союзу	8	2	2	–	–	4
9.	Захист прав споживачів в ЄС. Шенгенське право Європейського Союзу.	8	2	2	–	–	4
10.	Податкове право та кримінальна політика Європейського Союзу	8	2	2	–	–	4
11.	Право зовнішніх зносин Європейського Союзу	8	2	2	–	–	4
Усього годин:		90	24	20	–	–	46

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

4.3.6. До самостійної роботи може бути зараховано участь у наукових та науково-практичних заходах із виступом, проходження онлайн тренінгів та курсів з тематики навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- презентація виконаних есе за завданою тематикою.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого публічного виступу;
- 5) захист виконаних порівняльних таблиць.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного іспиту.

Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Договір про Європейський Союз від 07.02.1992 р. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_029/page
2. Европейское право: Учебник для вузов / Под общ. ред. д. ю. н., проф. Л. М. Энтина. М.: Норма, 2014. 720 с.
3. Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. К. : Ін Юре, 2015. Кн. перша: Інституційне право Європейського союзу / В. І. Муравйов, О. М. Шпакович, О. М. Лисенко, О. В. Святун. К. : Ін Юре, 2015. 312 с.
4. Право Європейського Союзу : підручник / Р. А. Петров та ін.; за ред. Р. А. Петрова. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. 442 с.
5. Основи права Європейського Союзу : підручник / Т. М. Анакіна та ін. ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків, нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : Право, 2018. 456 с.
6. Дахно І.І. Право Європейського Союзу: навч. посіб. К.: Центр учб. літ., 2018. 415 с.
7. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / за заг. ред. Геннадія Друзенка. К. : К.І.С., 2010. С. 66.

7.2. Допоміжні джерела

1. Мушак Н. Б. Свобода пересування осіб як одне із фундаментальних прав громадян Європейського Союзу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2013. Вип. 117(1). С. 105-113. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2013_117\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2013_117(1)_15)
2. Олійник А. В. Вільний рух товарів між державами-членами Європейського Союзу Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П. Є. Казанського : матеріали четвертої міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 8–9 лист. 2013 р.) / відп. за випуск к.ю.н., доц. М. І. Пашковський; Національний університет "Одеська юридична академія". Одеса : Фенікс, 2013. С. 509-513.
3. Громовенко К. В. Внутрішній ринок ЄС як фундамент економічної інтеграції: історико-правовий аспект. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 3С. 190-193. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2015_3_58.
4. Капітанець С. В. Проблеми функціонування митного союзу ЄС та його економічні ефекти в умовах євроінтеграції. *Інноваційна економіка*. 2016. № 1-2. С. 21-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2016_1-2_4.
5. Кубатко О. В., Пімоненко Т. В.. Торговельна політика ЄС та Україна : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2019. 143 с.
6. Шаров О. Європейський валютний союз: межі зростання або точка біфуркації. *Міжнародна економічна політика*. 2014. № 1. С. 23-45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Мер_2014_1_4.
7. Сіденко В. Р. Політика завершення формування Європейського економічного і валютного союзу: основні тенденції та можливі наслідки для України. *Економіка України*. 2014. № 10. С. 51-66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ЕкУк_2014_10_6
8. Мусяць Т. В., Лаврінченко О. В. Вплив євро на перетворення національних валютних систем країн центральної та східної Європи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 17. С. 33-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_17_10.
9. Бурбика М.М., Смирнова Г.Ю. Фінансова система Європейського Союзу: переваги та проблеми розвитку. *Правові горизонти*. 2016. № 2(15). С. 125-131.
10. Хавлін Т.В. Гендерна політика в рамках Європейського Союзу та український вибір. *Український соціум*. № 2 (25). 2008. С. 113-122.
11. Рим О. М. Предмет регулювання трудового права Європейського Союзу. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки*. 2018. Вип. 6. С. 255-262. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlkau_2018_6_28.
12. Луцишин Г. Міграційна криза в ЄС: проблема безпеки зовнішніх кордонів та загострення міжетнічних. *Humanitarian vision*. 2015. Vol. 1, Num. 2. С. 41-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2015_1_2_9.
13. Лукач І. Історія становлення корпоративного права в європейських країнах континентальної системи права. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2013. № 91. С. 42-45.
14. Муравйова В.І. Корпоративне право Європейського Союзу: підручник. К. : Юрінком, 2011. 704 с.
15. Еннан Р. Є. Правова охорона інтелектуальної власності в Європейському союзі: передумови формування, сучасний стан, тенденції розвитку. *Часопис цивілістики*. 2012. Вип. 13. С. 110-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2012_13_24.
16. Письменна О. Політика Європейського Союзу щодо захисту прав споживачів. Одеса : Фенікс, 2012. Вип. 46. С. 132–140.
17. Черняк О.Ю. Право споживача на захист в контексті адаптації національного законодавства України до законодавства ЄС. *Університетські наукові записки*. 2009. № 4 (32). С. 70-75.

18. Черняк О.Ю. Практика застосування альтернативних способів вирішення спорів у сфері захисту прав споживачів : досвід ЄС та проблеми запровадження в Україні. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 11, 2012 р. / Редкол. : Крупчан О.Д. (гол. ред.) та ін. К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2012. С. 198-201.
19. Демиденко Л. М. Податкова політика Європейського Союзу. *Наукові праці НДФІ*. 2007. Вип. 3. С. 87-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2007_3_12.
20. Березовська І. Правові засади гармонізації податкового права в Європейському Союзі. *Європейське право*. 2012. № 2-4. С. 91-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpr_2012_2-4_10.
21. Могильчук О. О. Деякі питання формування зовнішньополітичної функції ЄС за договором про Європейський Союз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 32(1). С. 60-64. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_32\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_32(1)_15).
22. Галанюк, Я. С. Сучасна політика країн-членів європейського союзу щодо діяльності прикордонних служб у сфері охорони та захисту державного кордону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 21. С. 112-117.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://eur-lex.europa.eu/>
2. <https://europa.eu/>
3. <http://www.europarl.europa.eu/>
4. <http://www.consilium.europa.eu/>
5. <http://www.consilium.europa.eu/>
6. <http://ec.europa.eu/>
7. <http://curia.europa.eu/>
8. <http://www.ecb.europa.eu>
9. <http://www.eca.europa.eu>
10. https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk

Розробник робочої програми :

викладач дисципліни –

в.о.асистентки кафедри міжнародного та європейського права

_____ А.Ю. Кірик

«10» січня 2021 року

Схвалено кафедрою міжнародного та європейського права «12» січня 2021 року,
протокол № 7.

Завідувачка кафедри _____ О.Ю. Черняк

«13» січня 2021 року

Декан юридичного факультету, доцент кафедри кримінального права та процесу,
кандидат юридичних наук

_____ С.А. Крушинський

13 січня 2021 року

Погоджено методичною радою університету 21 січня 2021 року, протокол № 4.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

21 січня 2021 року

Обліковий обсяг програми – 0,5 ум.др.арк.

Оновлення робочої програми:

Викладач дисципліни – асистентка кафедри міжнародного та європейського права

_____ Алла КІРИК

27 серпня 2021 року

Схвалено кафедрою міжнародного та європейського права 27 серпня 2021 року,
протокол № 1.

Завідувачка кафедри

_____ Олена ЧЕРНЯК

27 серпня 2021 року

Обліковий обсяг оновлення – 0,06 ум.др.арк.